

RPG-distrikt Småland-Öland

Nätverket
**KPR lyssnar
på oss!**

Ett nätverk för samhällsfrågor ur ett äldreperspektiv

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) presenterar i en delrapport nationell tillsyn av särskilda boenden för äldre (SÄBO). IVO har granskat 1985 boenden i 283 kommuner.

Särskilda boenden för äldre

IVO genomförde under pandemin en särskild tillsynsinsats av medicinsk vård och behandling vid landets SÄBO. IVO kunde då slå fast att lägstanivån i äldreomsorgen var alldeles för låg och att kommuner och regioner - trots tillsyn och beslut från IVO med krav på åtgärder - inte i tillräcklig utsträckning vidtagit åtgärder för att säkerställa en god vård och omsorg av boende på SÄBO.

Mot den bakgrunden bedömde IVO under 2021 att hälso- och sjukvården för personer på SÄBO i samtliga kommuner uppvisade sådana risker och brister att en nationell tillsyn var nödvändig. Tillsynen påbörjades under 2021.

Nu redovisas ett delresultat från detta arbete. IVO har granskat 53 845 kommunala hälso- och sjukvårdsjournaler från merparten av kommunalt drivna SÄBO, totalt 1985 boenden i 283 kommuner. Dessutom finns enkätsvar från patienter och närstående samt vård- och omsorgspersonal.

I tillsynen framkommer att variationen är stor över landet, men ingen av de granskade kommunerna når till fullo de krav som gäller för vården vid SÄBO.

IVO konstaterar tydliga brister i vården av patienter på SÄBO främst inom följande områden:

- Vård i livets slutskede
- Läkemedelshantering
- Kontinuitet och dokumentation.

Vård i livets slutskede följer inte reglerna

När vården går in i livets slutskede ska, enligt gällande regelverk, ett så kallat brytpunktssamtal genomföras med patient eller närstående. Tillsynen visar att det saknas ett dokumenterat brytpunktssamtal för tre av fyra (75 procent) av de patienter som avlidit. Detta styrks även av enkätsvar som visar att drygt sex av tio (61 procent) av de närstående inte har haft ett sådant samtal.

Läkemedelshanteringen är inte patientsäker

Tillsynen visar att ungefär hälften av patienterna saknar en dokumenterad läkemedelsgenomgång. Därtill har var femte patient olämpliga läkemedel. En stor del av läkemedelshanteringen delegeras från legitimerad personal till icke legitimerad personal, varav många saknar adekvat utbildning.

Kontinuitet och dokumentation brister

44 procent av patienterna saknar dokumenterade vårdplaner i sin kommunala journal. För de patienter som träffar sex eller fler olika sjuksköterskor en vanlig månad saknar 39 procent dokumenterad vårdplan. Ungefär sex av tio journaler saknar helt åtgärds-koder som bör användas för att beskriva vårdåtgärder och funktionstillstånd och som ska användas vid inrapportering till Socialstyrelsen. I ungefär var tredje kommun saknas koder i samtliga journaler, vilket försvårar för kommunen att bedriva ett systematiskt patientsäkerhetsarbete.

IVO fortsätter med inspektioner

IVO fortsätter nu tillsynsarbetet med fysiska inspektioner. IVO kommer att informera kommunerna i syfte att öka kunskapen om relevanta regelverk. Tillsynsbeslut kommer att fattas för samtliga granskade kommuner.

I de fall det bedöms nödvändigt kommer IVO att besluta om olika sanktioner i syfte att få kommunerna att vidta åtgärder som ger nödvändiga förbättringar för patienterna.

Rapporten i sin helhet tillsammans med presentationsmaterial kan hämtas på IVO:s hemsida

Vård i livets slutskede

- Vård i livets slutskede ska ges i enlighet med patientlagen och hälso- och sjukvårdslagen.
- Vård i livets slutskede hör till den vårdtyp som ska ges högsta prioritet enligt den etiska plattform som fastställts av riksdagen.
- När vården går in i livets slutskede ska ett brytpunktssamtal genomföras med patient eller närstående.
- Samtalet är viktigt för att patienten ska få inflytande över den sista tiden i livet.
- Patientens önskan behöver vara känt av personalen. Därför behöver samtalet dokumenteras.

IVO konstaterar

Journalgranskningen visar att:

- Det saknas ett dokumenterat brytpunktssamtal för tre av fyra (75 procent) av de patienter som avlidit.

Enkätresultaten visar att:

- Drygt sex av tio (61 procent) av de närstående inte haft ett samtal.
- Vård i livets slutskede följer inte reglerna.
- Bristerna är omfattande och allvarliga.
- Lågstanivån är oacceptabelt låg.

I RPG:s policyprogram sägs följande underrubriken Vård i livets slutskede:

- att personal utbildas i bemötande och arbetssätt inom den palliativa vården.
- att god smärtlindring erbjuds i livets slutskede.
- att existentiella frågor kan bemötas med kunskap och respekt.
- att brytpunktssamtal erbjuds under livets sista tid och tillsammans med anhöriga.
- att ingen äldre ska behöva dö ensam.